

Participatie in Heerde

Beeldvorming en verkenning koers: vervolg

→ **VOORBEREIDING RAADSLEDEN**

Themaraad 8 september 2025

Anna Adolfsen

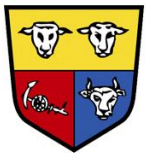
- A. Participatie: Waar hebben we het over?**
- B. Participatie: Waarom eigenlijk?**
- C. Inwoners betrekken: Wat doen we al in gemeente Heerde?**
- D. Participatie: Wat betekent dat voor de raad?**
- E. Participatie: Samenvattende omschrijving**

A. Participatie: Waar hebben we het over?

- **Maatschappelijke ontwikkelingen**
- **Focus op burger- en overheidsparticipatie**
- **Begripsbepaling**
- **Participatie-pyramide als instrument**

Toenemende wens tot inwonerbetrokkenheid bij maatschappelijke onderwerpen komt door:

- Netwerksamenleving: flexibele netwerken door digitalisering waardoor burgers directer en op grotere schaal invloed kunnen uitoefenen.
- Veranderingen in politieke cultuur: groeiend verlangen naar transparantie en directe burgerbetrokkenheid
- Digitalisering: internet en mobiele technologieën bevorderen snelle communicatie en informatie-uitwisseling
- Verandering in medialandschap: democratisering van informatie door digitale en sociale media.
- Demografische veranderingen: jongere, digitaal vaardige generaties participeren vaker online.

Er is nu dus meer participatie (inwonerbetrokkenheid) dan vroeger

- Meer geïnformeerde inwoners
- Inwoners actiever, zichtbaarder en vooral zelfstandiger betrokken bij politieke vraagstukken

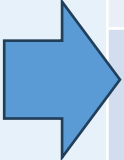
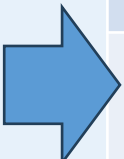
dan in de 19^e eeuw of begin van de 20^e eeuw

(Voermans, Walling 2024)

Focus op burger- en overheidsparticipatie

Soorten Participatie	Toelichting	Voorbeelden
Maatschappelijke participatie	Actief deelnemen aan maatschappij	Meedoen in werk/ de samenleving als vrijwilliger
Politieke participatie	Actief deelnamen aan politiek proces en besluitvorming	Stemmen, verkiezingen, lid politieke partij, referendum, burgerinitiatief
 Burgerparticipatie	Actief deelnemen aan beleidskeuzes	Renovatie/nieuwbouwprojecten, duurzaamheidsbeleid, evenementenbeleid
 Overheidsparticipatie	Actief deelnemen aan initiatieven in eigen leefomgeving	Klimaatstraat, buurt BQQ, buurtbeveiliging, invulling wijkgebouw
Financiële participatie	Financieel deelnemen	Crowdfunding, corporatie, aandelenbezit
Communicatie/activatie	Door informatie deelnemen	Opruimen zwerfafval, zonnepanelen, regenton, van het gas af.

Verskil burger- en overheidsparticipatie

Doel	Soorten Participatie	Participatie instrument	Toelichting
Samenwerken aan een fijne woon- en leefomgeving	Burgerparticipatie: <i>Top-down</i>	Beleidsparticipatie	Omgeving denkt/beslist mee over beleid
	Samen beleid/projecten voorbereiden, uitvoeren of evalueren	Inspraakparticipatie	Formeel proces met zienswijze
		Referendum	Volksstemming over voorstel
		Adviescommissies	(Formeel) benoemde groep
	Overheidsparticipatie: <i>Bottom-up</i>	Wijkplatform	Afstemmen met wijkvertegenwoordigers
	Versterken initiatieven in de leefomgeving	Zelfredzaamheidsparticipatie	Initiatief voor verbeteren straat/wijk
		Initiatiefnemersparticipatie	Ruimtelijk initiatief voor omgeving
		Burgerinitiatief	Formeel verzoek met handtekeningen
		Uitdaagrecht	Formeel verzoek beter uitvoeren gemeentetaak

Definitie van participatie:

Betrokkenheid van inwoners/belanghebbenden

- in verschillende soorten
- op verschillende niveaus

Participatie-instrument: Pyramide

Niveau van participatie: rol gemeente

6. Zelf organiseren

Betrokkene organiseren zelf, binnen de kaders van de gemeente.

5. Meebeslissen

Betrokkene kunnen zelf beslissen op onderdelen binnen de kaders van de gemeente. De ambtelijke organisatie vervult een adviserende rol.

4. Coproduceren

Gemeente en betrokkenen komen gezamenlijk een agenda overeen, waarna gezamenlijk naar oplossingen wordt gezocht.

3. Adviseren

Gemeente bepaalt agenda, maar adviezen spelen een volwaardige rol. Gemeente kan hiervan gemotiveerd afwijken.

2. Raadplegen

Gemeente bepaalt agenda en vraagt betrokkenen reactie. Gemeente is niet gebonden aan uitkomst.

1. Informeren

Gemeente bepaalt zelf en informeert betrokkenen.

B. Participatie: Waarom?

- **Wettelijk verplicht**
- **Vergroot kwaliteit van democratische processen**
- **Wanneer is participatie nodig?**

- **Ow** Omgevingswet (2024)
- **36.210** Wet versterking participatie op decentraal niveau (2025)
- **Woo** Wet open overheid (2021)
- **Wmo** Wet maatschappelijke ondersteuning, artikel 2.1.3, lid 1 (2015)
- **Jw** Jeugdwet, artikel 2.10 (2014)
- **Wpg** Wet publieke gezondheid, artikel 2a (2011)

**...de kwaliteit van democratische processen vergroten
bij voorbereiden, uitvoeren en evalueren van beleid**

op:

<i>1) Inhoud</i>	<i>2) Proces</i>	<i>3) Relatie</i>
Beter inhoudelijk beleid dat aansluit op de praktijk	Optimale toegang tot participatieproces	Erkenning diversiteit belangen
Effectiviteit	Transparantie	Inclusiviteit

1. **Inclusiviteit**- proces breed toegankelijk en diverse groepen in samenleving zijn vertegenwoordigd en worden gehoord
2. **Transparantie**- info over proces, agenda en beslissingen duidelijk en openbaar beschikbaar (vergroot vertrouwen in proces)
3. **Accountability/Verantwoordingsplicht** – bestuurders leggen verantwoording af over acties en beslissingen m.b.t. participatie
4. **Toegankelijkheid** – deelnemers hebben gelegenheid om deel te nemen en informatie tot zich te nemen die nodig is
5. **Deliberatie**- ruimte voor discussie, debat, ideeën uitwisselen, waarbij verschillende perspectieven worden afgewogen voordat een beslissing wordt genomen
6. **Effectiviteit** – proces leidt tot invloedrijke en betekenisvolle resultaten voor deelnemers
7. **Efficiëntie** – optimale inzet van middelen, tijd, menskracht zonder verspilling om tot concrete waardevolle resultaten te komen
8. **Zeggenschap** – recht en mogelijkheid voor individuen/groepen om invloed uit te oefenen op beslissingen die hen aangaan.

Participatie niet nodig:	Participatie wel nodig:
Eerder vastgesteld beleid	Wettelijk verplichte onderwerpen
Organisatorische onderwerpen (begroting, tarieven, dienstverlening)	Als project veel maatschappelijke impact heeft
Onderwerpen waar gemeente zorgplicht over heeft (bv als het belang van kwetsbare groepen zwaarder weegt)	
Als de wet het uitsluit	

C. Inwoners betrekken:

Wat doen we al in de gemeente Heerde?

Voorbeelden uit de praktijk:

- **Algemeen / Fysiek / Sociaal**
- **Formeel / Informeel**
- **Organen / Groepen / Activiteiten**

- Cittaslow: respect voor samenleving en inwoners
- Kernwaarden: Ondernemend en Omgevingsbewust
- Dorpswethouders
- Dorpscontactpersoon per 1 juni 2025
- Cursus politiek actief voor inwoners
- [Burgerparticipatieplatform | Gemeente Heerde](#)

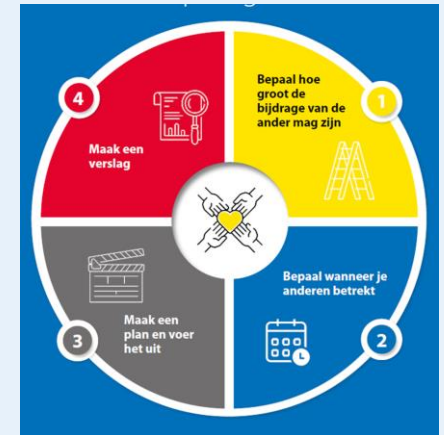

- Dorpsraden (Wapenveld, Veessen)
- Triada: open huis Molenkamp i.v.m. woningrenovaties en wijkaanpak
- Ondernemersvereniging
- Berghuizerbad
- Beheersstichtingen
- Belangengroeperingen (AZC, Defensie, geluidscherm, wijken)

- Klankbordgroepen grootschalige projecten
- Erfgoedcommissie
- Informatiebijeenkomsten Intaketafel (initiatieven rondom woningbouw)
- [Tool box participatie](#) fysiek domein
- Bijeenkomst over de Wolf
- Informatiebijeenkomst Defensie

Impactmeter

U heeft nagedacht over de impact van uw plan en weet wat het beste moment is om mensen/partijen te betrekken. Maar hoe doet u dat dan? Bekijk de afbeelding voor advies over de beste manier om mensen te betrekken.

	Raakt veel mensen, lage impact Omdat er veel mensen door beïnvloed worden, is de kans groter dat er mensen zijn met vragen/ideeën. Dus wacht niet te lang met de omgeving betrekken.	Raakt veel mensen, hoge impact Betrekken vanaf het begin. En neem de tijd.
	Raakt weinig mensen, lage impact Betrekken kan tegen het eind	Raakt weinig mensen, hoge impact Betrekken vanaf het begin

- Whatsapp Buurtpreventiegroepen
- Signalen: systeem voor meldingen openbare ruimte
- Buurtbijeenkomsten bij woonoverlast (buurtbemiddeling)
- Huisbezoek bij overlastgevers
- Risico's hoogwater afvaardiging bewoners eens per 2 jaar meedenken over planvorming
(wens van bevolking Veessen, Vorchten, Marle eens per 5 jaar)
- Informatieavond risico's hoogwater
(wens van bevolking Veessen, Vorchten, Marle eens per 5 jaar)
- Knock & talk: o.a. Boa's aan de deur bij boeren (ondermijning)
- Buitendienst: oren en ogen van de wijk

- Mantelzorgers
- Vrijwilligersprijs-uitvraag via samenwerkenaanHeerde
- Ketenpartners (ook vrijwillige organisaties) in netwerkoeverleggen/
werkgroepen o.a. onderwijs, zorg/welzijn/armoede/cultuur/sport
- Leerlingenraad Noordgouw
- Participatieproces accommodatiebeleid
- Naamgeving Stip via samenwerkenaan Heerde

- Adviesraad Sociaal Domein
- O.a. Platform kunst, cultuur en erfgoed, platform gehandicapten
- Cliëntenraden (/MR)/ gebruikerspanel (vervoer), werkgroep BTB
- Kerngroep Jongerenraad Heerde

D. Participatie: Rol van de raad

De gemeenteraad is een kruispunt waar...

- Belangen
- Verwachtingen
 - Visies
- Argumenten
 - Ideeën

over de gemeentelijke koers
(A)bij elkaar komen en
(B)worden gewogen

(Voermans, Walling 2024, p. 131)

De raad geeft richting aan inwonerparticipatie op 3 omgevingsniveau's:

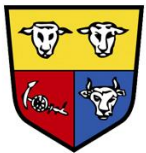
1. Organisatieniveau: Bepalen ambitie
2. Vraagstukniveau: Kaders geven voor uitvoering en beoordeling vraagstuk
3. Gespreksniveau: Boodschapper van bestuurlijk besluit en betrokkenheid laten zien

Wettelijke rol van de raad

1. De gemeenteraad stemt net als elke volksvertegenwoordiging 'zonder last' (GW artikel 27).
2. Een ondertekend burgerbesluit is niet rechtsgeldig of juridisch bindend.
3. De Gemeenteraad is en blijft volgens Grond- en Gemeentewet het forum voor deliberatie en de besluitvormende instantie.

Participatieniveaus	Rol Raad	Bestuursstijl en rol College	Rol netwerk (inwoners/ netwerkpartners)	Rol organisatie/beleidsmedewerkers
1. Informeren	Raad heeft traditionele rol (kader, controle, ombudsman) ziet toe op besluiten en haalt direct info bij inwoners, of via achterban eigen partij.	Open autoritaire stijl	Toehoorder levert geen bijdrage aan het proces.	Beleid richt zich op ontwikkelen en bekendmaken van gekaderd beleid
2. Raadplegen	Raad heeft traditionele rol. Met nadruk rol van procesbewaker.	Consultatieve stijl	Geconsulteerde reageert in een laat stadium op een uitgewerkt plan. Klankbord, gesprekspartner. Inbreng van mening of kennis.	Beleid moet aantoonbaar rekening houden met de mening in het vervolgproces. Vereist een open houding, goed kunnen luisteren, in gesprek gaan, transparante terugkoppeling aan betrokkenen
3. Adviseren	Raad gaat in discussie met inwoners. Raad kan afwijken van gekozen route.	Participatieve stijl	Men kan problemen aandragen en oplossingen formuleren.	Beleid moet in staat zijn de discussie te leiden, samenvattingen te maken en terug te koppelen. Vereist aanvullende vaardigheden zoals analyseren en samenvatten en gesprekssturing.
4. Coproduceren	Raad heeft verbindende rol en kan hierin zelf initiatieven nemen . Raad laat inbreng inwoners zwaar meewegen .	Delegerende stijl	Samenwerkingspartner werkt mee aan plannen en aan oplossingen;	Beleid begeleidt het proces. Medewerker moet kunnen uitleggen waarom hij afwijkt. Vereist aanvullende vaardigheden zoals procesbegeleiding, motiveren en argumenteren.
5. Meebeslissen	Raad is verbindend kan zelf initiatieven nemen voor de eigen rol.	Samenwerkende stijl	Medebeslisser krijgt de bevoegdheid om binnen randvoorwaarden zelf beslissingen te nemen.	Medewerkers moeten zorgen dat besluit binnen de gestelde kaders blijven. Medewerkers moeten in deze fase kunnen loslaten. Coachen op het proces. Zorgen dat inhoud binnen de kaders blijven. Draagt zorg voor goede afstemming tussen portefeuillehouder en ambtenaar. Vereist aanvullende vaardigheden in onderhandeling.
6. Zelf organiseren	Raad is verbindend kan zelf initiatieven nemen voor de eigen rol.	Faciliterende stijl	Initiatiefnemer ontwikkelt eigen plannen; voert zelf plannen uit.	Medewerker is er niet bij. Initiatief komt van netwerk zelf. Medewerker kan op verzoek expertise en enthousiasme inbrengen.

E. Samenvattend

Participatie gaat om:

het boven tafel krijgen

a) van alle argumenten/belangen,

b) van verschillende betrokkenen,

met hulp van verschillende instrumenten

waarna we deze argumenten/belangen wegen (o.a. feitelijk, maatschappelijk,

om gedragen besluiten te nemen